

*Оляднічук Н.В.**к.е.н., доцент,**доцент кафедри обліку і оподаткування,**Уманський національний університет садівництва**Olyadnichuk Natalia**Uman National University of Horticulture*

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

IMPROVEMENT OF ACCOUNTING AND AUDIT OF SETTLEMENTS WITH SUPPLIERS AND CONTRACTORS

Анотація. У статті розкрито актуальні проблеми теоретичного і практичного характеру щодо бухгалтерського обліку й аудиту розрахунків із постачальниками та підрядниками. Указано на досить складну процедуру даної ділянки бухгалтерського обліку, оскільки чинна законодавча, нормативна та правова база неспроможна оцінити ситуаційні виробничо-господарські розрахункові операції, що мають місце в діяльності суб'єкта підприємництва під час виникнення зобов'язань між контрагентами. Недостатньо дослідженими залишаються питання методики й організації обліку та аудиту розрахунків із постачальниками і підрядниками в частині документального оформлення операцій за розрахунками, пошуку впливових чинників на своєчасність погашення заборгованості перед постачальниками та підрядниками. Обґрунтовано необхідність формування інформаційного забезпечення бухгалтерського обліку, аудиту й аналізу розрахунків із постачальниками та підрядниками; проведення регулярної взаємної звірки розрахунків із постачальниками та підрядниками; здійснення внутрішнього аудиту на базі розробленого алгоритму, що передбачає виконання конкретних завдань та отримання результату.

Ключові слова: бухгалтерський облік, аудит, постачальники, підрядники, інформаційне забезпечення, розрахункові операції, аналіз розрахунків.

Постановка проблеми. Фінансовий стан суб'єкта підприємництва визначається його взаємовідносинами з контрагентами та станом розрахункових операцій між ними. Від

рівня кредиторської заборгованості підприємства (заборгованість постачальникам та підрядникам) залежать його фінансова стійкість, автономність та платоспроможність. Основним складником діяльності суб'єкта підприємництва є розрахункові операції з постачальниками та підрядниками (виникають у ході нормального операційного циклу) за придбані у них матеріальні цінності, виконані роботи, отримані послуги. Розрахунки з постачальниками та підрядниками є досить складною ділянкою бухгалтерського обліку, оскільки чинна законодавча, нормативна та правова база неспроможна достеменно та синхронно оцінити ситуаційні моменти, що мають місце у виробничо-господарській діяльності під час виникнення зобов'язань між контрагентами.

Зобов'язання – це заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди [12]. Для правильного відображення в бухгалтерському обліку утворених зобов'язань важливим є визначення моменту їх виникнення. Зобов'язання реєструються в обліку бухгалтерським записом лише у тому разі, коли виникає заборгованість, пов'язана із зобов'язаннями: довгострокові, поточні, забезпечення, непередбачені, доходи майбутніх періодів. Зобов'язання перед постачальниками і підрядниками (поточна кредитор-

ська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги) є досить вагомим складником системи розрахункових операцій із кредитором. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [13], у бухгалтерському обліку визнання зобов'язань у разі придбання матеріальних та нематеріальних цінностей, робіт, послуг здійснюється з дотриманням принципу відповідності нарахування доходів і витрат.

Основні положення організації бухгалтерського обліку і аудиту розрахунків із постачальниками і підрядниками розкрито у працях науковців, серед яких – А.В. Бабенко, В.В. Фесенко, К.Ю. Цьома, А.В. Гевчук, І.О. Замота, П.Д. Каминський, А.І. Солонько, А.В. Киян, О.Ф. Ярмолюк, В.Ф. Мервенецька, О.В. Побережець, В.І. Кравченко та ін. Проте, незважаючи на їхні вагомні здобутки, недостатньо дослідженими залишаються питання методики й організації обліку та аудиту розрахунків із постачальниками та підрядниками в частині документального оформлення операцій за розрахунками, пошуку впливових чинників на своєчасність погашення заборгованості перед постачальниками та підрядниками. Також великого значення набувають питання законності обмінних (грошових і не грошових) операцій між контрагентами, їх економічної доцільності, документальної обґрунтованості та своєчасності і достовірності відображення в обліку та звітності. Ці та низка інших питань обліково-аналітичного та правового характеру потребують подальших досліджень із метою забезпечення дієвості бухгалтерського обліку й аудиту дотримання платіжно-розрахункової дисципліни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Синтезуючи результати досліджень науковців, можна зробити висновок про те, що основними завданнями обліку й аудиту розрахунків із постачальниками та підрядниками є своєчасне відображення заборгованості та її погашення на рахунках бухгалтерського обліку з метою запобігання утворенню простроченої заборгованості. Застосування принципу обачності передбачає використання в бухгалтерському обліку методів

оцінки, які мають запобігати заниженню сум визнаних зобов'язань досить важливим аспектом під час оцінки зобов'язань.

Із метою забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку суб'єктів підприємництва виникає необхідність подальшого розвитку та практичної дієвості законодавчо-нормативних і правових документів щодо обліку й аудиту розрахунків із постачальниками та підрядниками. Найбільш складною і досить відповідальною ділянкою процесу розрахунків із постачальниками та підрядниками є достовірність здійснення господарських операцій та своєчасність їх обліку, що забезпечує належний розрахунковий процес, дає змогу здійснити поглиблений економічний аналіз із метою аудиту виконання договірних зобов'язань між контрагентами.

На думку П.Д. Каминського та А.І. Солонько [7, с. 31], для вдосконалення обліку розрахунків із постачальниками і підрядниками значну увагу слід приділити формуванню графіка документообігу, проведенню контролю над дотриманням умов договору, над своєчасністю здійснення операцій постачання, виконання робіт, надання послуг, погашення заборгованості. Окрім того, автори вважають за доцільне розширити аналітичну номенклатуру до рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», яка передбачає відображення інформації за термінами сплати та суб'єктами постачання (виконання робіт, надання послуг) і забезпечує контроль над своєчасністю погашення заборгованості.

А.В. Киян і О.Ф. Ярмолюк [8, с. 79] наголошують на формуванні дієвого механізму здійснення процесу постачання, що передбачає наявність трьох основних складників: планування, організації і контролю, оскільки під час цього процесу відбувається трансформація активу з форми грошових коштів на форму матеріального активу, призначеного для виробничо-господарської чи збутової діяльності.

А.В. Бабенко, В.В. Фесенко, К.Ю. Цьома [2, с. 421] вважають за необхідне формування механізму контролю над кредиторською заборгованістю, зокрема перед поста-

чальниками та підрядниками, який сприятиме недопущенню прострочення терміну платежу і доведення заборгованості до стану безнадійної.

А.В. Гевчук [4] вважає, що з метою своєчасного виявлення помилок в обліку розрахункових операцій доцільно проводити регулярні інвентаризації наявного майна та прийнятих зобов'язань, у тому числі звірки з контрагентами.

О.І. Замота [6, с. 207] наголошує на: проведенні аналізу структури кредиторської заборгованості у розрізі постачальників; посиленні внутрішньогосподарського контролю в частині розрахункових операцій із метою ефективного управління; вдосконаленні автоматизованого аналітичного обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Сучасні виробничо-економічні умови господарювання вимагають від суб'єктів підприємництва оптимізованого підходу до бухгалтерського обліку й аудиту розрахунків із постачальниками та підрядниками, що забезпечить формування безперервного процесу обліку господарських операцій, аналіз й аудит розрахунків із контрагентами з метою прийняття виважених управлінських рішень. Незважаючи на цінність здобутків науковців щодо вдосконалення обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками, недостатньо дослідженими є питання: належної організації та формування внутрішньогосподарського інформаційного забезпечення бухгалтерського обліку, аудиту й аналізу розрахунків із постачальниками та підрядниками; формування реєстру документів до сплати (погашення кредиторської заборгованості); проведення регулярної взаємної звірки розрахунків із постачальниками та підрядниками та формування відповідного документу (акт взаємної звірки розрахункових операцій із контрагентом); здійснення внутрішнього аудиту, що передбачає виконання конкретних завдань та отримання результату; розроблення алгоритму забезпечення процедури внутрішнього аудиту розрахунків із контрагентами. Таким чином, здійснення подальших дослі-

джень процесу розрахунків із контрагентами щодо його оптимізації та вдосконалення забезпечить належну організацію бухгалтерського обліку й аудиту розрахунків із постачальниками та підрядниками.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є науково-теоретичне обґрунтування аспектів удосконалення бухгалтерського обліку ц аудиту розрахунків із постачальниками та підрядниками.

Виклад основного матеріалу. Розрахунки з постачальниками та підрядниками здійснюються на підставі укладеного договору поставки (придбання) активів, договору підряду на виконання робіт чи надання послуг. Для відображення факту господарської операції за розрахунками з постачальниками та підрядниками застосовують загальноприйняті типові та спеціалізовані документи: супровідну технічну документацію щодо надходження активів, виконаних робіт, наданих послуг; рахунки-фактури; рахунки на сплату за виконані роботи, надані послуги тощо. Підставою для оприбуткування активів на склад та оплати придбаних у постачальника матеріальних цінностей є документ, що підтверджує його якість, тому наявність усіх необхідних документів і належна організація бухгалтерського обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками забезпечують своєчасність погашення заборгованості.

Із метою забезпечення належної організації бухгалтерського обліку щодо розрахунків із постачальниками та підрядниками необхідно сформувати відповідну інформаційну базу внутрішнього аудиту та аналізу (рис. 1).

Із метою належної організації обліку та своєчасності здійснення розрахунків із постачальниками та підрядниками доцільно створити документ і використовувати його у практичній діяльності підприємств (табл. 1).

Уникнення простроченої заборгованості за розрахунками з постачальниками та підрядниками можливе за умови проведення зустрічної звірки з контрагентом. За автоматизованого методу бухгалтерського обліку розрахунків із контрагентами не виникає проблем для оперативного процесу звірки взаємних вимог щодо виникнення забор-

Рис. 1. Інформаційна база аудиту й аналізу розрахунків із постачальниками та підрядниками

Джерело: сформовано автором

Таблиця 1

Реєстр документів до сплати _____ (місяць, рік)

Постачальник/ номер рахунка	Назва активу	Номер рахунка до сплати, дата та сума	Термін оплати, днів	Сума оплати з ПДВ, грн	Сальдо на кінець дня, грн	Сальдо, нарастаючим підсумком, грн	Дата оплати
ТОВ «Агросервіс», № 3474	запасні частини	15.12.20, 36000	30	36000	36000	36000	15.01.21
ПП «Кондор», № 158/12	добрива	17.12.20, 28400	30	28400	28400	64400	17.01.21
Всього	х	64400	х	64400	64400	64400	х

Джерело: сформовано автором

гованості та її погашення. Акт взаємної звірки розрахунків між контрагентами розробляється довільної форми, проте має містити необхідну інформацію про виникнення заборгованості, терміни її погашення згідно з договором та фактично (табл. 2).

Завдяки систематичному проведенню взаємозвірки між контрагентами унеможливаються випадки, коли заборгованість переходить до розряду відстроченої або простроченої. Економічні процеси, які здійснюються на підприємстві, утворюють єдине ціле і передбачають виконання певних

завдань із метою отримання оптимального результату (рис. 2).

Результативною вважається робота внутрішнього аудиту, коли прийняті певні управлінські рішення та рекомендації щодо вирішення наявних проблем. Для забезпечення ефективного аудиту доцільно здійснювати його за сформованим алгоритмом (рис. 3).

Висновки і пропозиції. Належна організація внутрішньогосподарського інформаційного забезпечення бухгалтерського обліку, аудиту й аналізу розрахунків із постачальниками та підрядниками, формування

Таблиця 2

Акт взаємної звірки розрахунків з постачальниками та підрядниками

Результати звірки розрахунків між ТОВ «Трудівник» і ТОВ «Агросервіс» за поставку запасних частин до техніки					
Укладення договору (дата, номер)	Дата погашення згідно договору	Дата погашення заборгованості фактична	За даними СВК «Трудівник», грн.	За даними ТОВ «Агросервіс», грн.	Відхилення, грн., (+ / -)
17.10.20, № 231	27.10.18	27.10.18	48274,00	48270,00	-4,00
18.10.20, № 232	28.10.18	30.10.18	49265,00	49266,00	+1,00
Всього			86539	86536	-3,00
Керівник ТОВ «Трудівник» _____ (підпис)			Керівник ТОВ «Агрсервіс» _____ (підпис)		
Головний бухгалтер _____ (підпис)			Головний бухгалтер _____ (підпис)		

Джерело: сформовано автором

Рис. 2. Завдання аудиту та очікувані результати

Джерело: сформовано автором

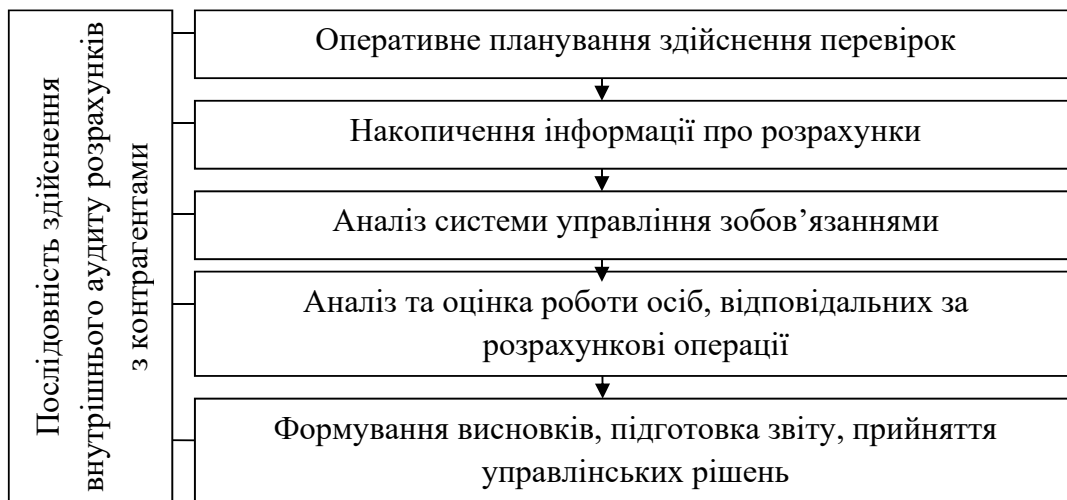

Рис. 3. Алгоритм забезпечення внутрішнього аудиту розрахунків із контрагентами

Джерело: сформовано автором

реєстру документів до сплати, систематичне здійснення взаємної звірки розрахунків із контрагентами, створення алгоритму внутрішнього аудиту розрахунків із контрагентами сприятимуть своєчасному та достовірному відображенню фактів господарських операцій у бухгалтерському обліку суб'єкта підприємництва, що дасть змогу адміністративно-управлінському персоналу систематично отримувати оперативну неупереджену обліково-економічну інформацію щодо наявності зобов'язань перед постачальниками та підрядниками, строків її погашення.

Література:

- Агаркова О.А. Проблемні аспекти обліку розрахунків із постачальниками. *Стратегічні питання світової науки*. 2012. URL: http://www.rusnauka.com/5_SWMN_2012/Economics/7_101448.doc.htm (дата звернення: 21.01.2021).
- Бабенко А.В., Фесенко В.В., Цьома К.Ю. Прикладні аспекти обліку та внутрішнього контролю розрахунків із постачальниками і підрядниками. *Східна Європа: Економіка, бізнес та управління*. 2016. № 4. С. 419–424.
- Власюк Г.В. Шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками. *Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво»*. 2009. № 5. С. 40–44.
- Гевчук А.В. Методика дослідження бухгалтерської звітності в процесі перевірки розрахунків з контрагентами. *Інтернаука. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 6. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2019-6-5073> (дата звернення: 20.01.2021).
- Демченко Я.М., Прохорова В.В. Шляхи вдосконалення обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. *Серія «Бухгалтерський облік, контроль і аналіз»*. 2014. № 1(28). С. 96–108.
- Замота І.О. Аспекти автоматизації обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками. *Стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні* : матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Ірпінь, 22 лютого 2017 р. Ірпінь : Університет ДФС України, 2017. С. 206–208.

7. Каминський П.Д., Солонько А.І. Аспекти обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками. *Стратегії та інновації: актуальні управлінські практики* : матер. І міжнар. наук.-практ. конф. Кривий Ріг : Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського, 2016. С. 29–32.
8. Киян А.В., Ярмолюк О.Ф. Облік і контроль розрахунків із постачальниками та підрядниками. *Економічні науки*. 2015. № 9(24). С. 77–80.
9. Мервенецька В.Ф. Взаємозалік заборгованості як спосіб закриття розрахунків із контрагентом. *Баланс-Агро*. 2018. № 6. С. 10–15.
10. Оляднічук Н.В. Актуальні проблеми організації обліку розрахунків із контрагентами та їх вирішення. *Сучасний стан і перспективи розвитку обліку, аналізу та фінансового забезпечення підприємств агропромислового виробництва* : матер. міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 9–10 листопада 2017 р. Харків : ХНАУ, 2017. С. 60–63.
11. Побережець О.В., Кравченко В.І. Удосконалення обліку розрахунків із постачальниками і підрядниками. *Вісник Одеського національного університету. Економіка*. 2017. Т. 22. Вип. 4(57). С. 138–141.
12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/REG4306?an=89> (дата звернення: 21.01.2021).
13. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14&p=1306925324> (дата звернення: 22.01.2021).
14. Яшук О.Й. Облік розрахунків з постачальниками та шляхи його вдосконалення. *Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств* : матер. II міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 9–10 листопада 2018 р. Одеса : Молодий вчений, 2018. С. 127–130.
15. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2019-6-5073> (accessed 20 January 2021).
5. Demchenko Ja.M., Prokhorova V.V. (2014) Shljakhy vdoskonalennja obliku rozrakhunkiv z postachaljnnykamy ta pidrjadnykamy [Ways to improve the accounting of payments to suppliers and contractors]. *Problemy teorii ta metodologiji bukhghaltersjkojho obliku, kontrolju i analizu. Serija «bukhghaltersjkyj oblik, kontrolj i analiz»*, no. 1(28), pp. 96–108.
6. Zamota I.O. (2017) Aspekty avtomatyzaciji obliku rozrakhunkiv z postachaljnnykamy ta pidrjadnykamy [Aspects of automation of accounting settlements with suppliers and contractors]. *Proceedings of the Stan ta perspektyvy rozvytku bukhghaltersjkojho obliku ta opodatkuvannja v Ukrajinі: mater. Vseukr. nauk.-prakt. konf.*, (Ukraine, Irpin, February 22, 2017), University DFS Ukrainy, pp. 206–208.
7. Kamynskyj P.D., Solonjko A.I. (2016) Aspekty obliku rozrakhunkiv z postachaljnnykamy ta pidrjadnykamy [Aspects of accounting settlements with suppliers and contractors]. *Proceedings of the Strategiji ta innovaciji: aktualni upravlinsjki praktyky*: mater. I mizhnar. nauk.-prakt. konf (Ukraine, Kryvyi Rih) Doneckyj nacionalnij universytet ekonomiky i torghivli im. Mykhajla Tughan-Baranovskogo, pp. 29–32.
8. Kyjan A.V., Jarmoljuk O.F. (2015) Oblik i kontrolj rozrakhunkiv z postachaljnnykamy ta pidrjadnykamy [Accounting and control of settlements with suppliers and contractors]. *Ekonomichni nauky*, no. 9 (24), pp. 77–80.
9. Mervencjka V.F. (2018) Vzajemozalik zaborghovanosti jak sposib zakryttja rozrakhunkiv iz kontrahentom [Debt offset as a way to close settlements with the counterparty]. *Balans-Aghro*, no. 6, pp. 10–15.
10. Oljadnichuk N.V. (2017) Aktualni problemy orghanizaciji obliku rozrakhunkiv z kontrahentamy ta jikh vyrishennja [Actual problems of the organization of the account of calculations with counterparties and their decision]. *Proceedings of the Suchasnyj stan i perspektyvy rozvytku obliku, analizu ta finansovogho zabezpechennja pidpryjemstv aghropromyslovogho vyrobnyctva*: mater. mizhnar. nauk.-prakt. konf., (Ukraine, Kharkiv, November 9–10, 2017), Kharkiv: KhNAU, pp. 60–63.
11. Poberezhecj O.V., Kravchenko V.I. (2017) Udokonalennja obliku rozrakhunkiv z postachaljnnykamy i pidrjadnykamy [Improving accounting for payments to suppliers and contractors]. *Visnyk Odesjkojho nacionalnoho universytetu. Ekonomika*, t. 22, vol. 4(57), pp. 138–141.
12. Polozhennja (standart) bukhghaltersjkojho obliku 11 «Zobov'jazannja»: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 31.01.2000. No. 20. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/view/REG4306?an=89> (accessed 21 January 2021).
13. Pro bukhghaltersjkyj oblik ta finansovu zvitnistj v Ukrajinі: Zakon Ukrainy vid 16.07.1999r. no. 996-XIV. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14&p=1306925324> (accessed 22 January 2021).
14. Jashhuk O.J. (2018) Oblik rozrakhunkiv z postachaljnnykamy ta shljakhy jogho vdoskonalennja [Accounting for payments to suppliers and ways to improve it]. *Proceedings of the Ekonomichnyj rozvytok derzhavy, rehioniv i pidpryjemstv* : mater. II mizhnar. nauk.-prakt. konf., (Ukraine, Odessa, November 9–10, 2018), Odessa: Molodyj vchenyj, pp. 127–130.

References:

1. Agharkova O.A. (2012) Problemnі aspekty obliku rozrakhunkiv iz postachaljnnykamy [Problematic aspects of accounting for settlements with suppliers]. *Strategichni pytannja svitovoi nauky*. Available at: http://www.rusnauka.com/5_SWMN_2012/Economics/7_101448.doc.htm (accessed 21 January 2021).
2. Babenko A.V., Fesenko V.V., Cjoma K.Ju. (2016) Prykladni aspekty obliku ta vnutrishnjogho kontrolju rozrakhunkiv iz postachaljnnykamy i pidrjadnykamy [Applied aspects of accounting and internal control of settlements with suppliers and contractors]. *Skhidna Jevropa: Ekonomika, biznes ta upravlinnja*, no. 4, pp. 419–424.
3. Vlasjuk Gh.V. (2009) Shljakhy vdoskonalennja bukhghaltersjkojho obliku rozrakhunkiv z postachaljnnykamy [Ways to improve the accounting of payments to suppliers]. *Derzhava ta rehiony. Serija: Ekonomika ta pidpryjemstvo*, no. 5, pp. 40–44.
4. Ghevchuk A.V. (2019) Metodyka doslidzhennja bukhghaltersjkoji zvitnosti v procesi perevirky rozrakhunkiv z kontrahentamy [Methods of research of the accounting reporting in the course of check of calculations with counterparties]. *Internauka. Serija: «Ekonomichni nauky»*, no. 6. Available at:

Аннотация. В статье раскрыты актуальные проблемы теоретического и практического характера по бухгалтерскому учету и аудиту расчетов с поставщиками и подрядчиками. Указано на достаточно сложную процедуру данного участка бухгалтерского учета, поскольку действующая законодательная, нормативная и правовая база может оценить ситуационные производственно-хозяйственные расчетные опе-

рации, имеющие место в деятельности субъекта предпринимательства при возникновении обязательств между контрагентами. Недостаточно исследованными остаются вопросы методики и организации учета и аудита расчетов с поставщиками и подрядчиками в части документального оформления операций по расчетам, поиска влияющих факторов на своевременность погашения задолженности перед поставщиками и подрядчиками. Обоснована необходимость формирования информационного обеспечения бухгалтерского учета, аудита и анализа расчетов с поставщиками и подрядчиками, проведения регулярной взаимной сверки расчетов с поставщиками и подрядчиками, осуществления внутреннего аудита на базе разработанного алгоритма, что предусматривает выполнение конкретных задач и получение результата.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, внутренний аудит, поставщики, подрядчики, информационное обеспечение, расчетные операции, анализ расчетов.

Summary. The main component of the business entity is settlement operations with suppliers and contractors for the material values purchased from them, work performed, services received. Liabilities are liabilities of an enterprise that have arisen as a result of past events and the repayment of which is expected to result in a reduction in the enterprise's resources embodying economic benefits. Liabilities are recorded in the accounting record only when there is a debt associated with the liabilities: long-term, current, collateral, contingencies, deferred income. The issue of accounting and audit of settlements with suppliers and contractors is always in the spotlight of scientists and practitioners. However, the issues of methodology and organization of accounting and audit of settlements with suppliers and contractors in terms of documentation of settlement transactions, the search for influential factors on the timeliness of debt repayment to suppliers and contractors remain insufficiently studied. The main tasks of accounting and audit of settlements with suppliers and contractors are the timely reflection of debt and its repayment in the accounts in order to prevent the formation of overdue liabilities. The application of the precautionary principle involves the use of valuation techniques in accounting, which should prevent underestimation of the amounts of recognized liabilities is a very important aspect in the valuation of liabilities. Modern production and economic conditions require business entities to have an optimized approach to accounting and audit of settlements with suppliers and contractors, which will ensure the formation of a continuous process of accounting, analysis and audit of settlements with counterparties to make informed management decisions. To ensure proper organization of accounting settlements with suppliers and contractors, it is necessary to form an appropriate information base for internal audit and analysis, as well as to create a document to control the timeliness of settlements with contractors and use it in practice. Avoidance of overdue debts in settlements with suppliers and contractors is possible subject to counter-reconciliation with the counterparty. The act of mutual reconciliation of settlements between counterparties is developed in any form, but must contain the necessary information about the debt, the timing of its repayment under the contract and in fact. The work of internal audit is considered effective when certain management decisions and recommendations for solving existing problems are made. To ensure effective audit, it is advisable to carry it out according to the established algorithm. The proposed improvements in accounting for payments to suppliers and contractors will contribute to the formation of an effective information base for accounting for payments to suppliers and contractors, which will provide users of all levels with prompt unbiased accounting and economic information on the conditions, availability and maturity of accounts payable.

Keywords: accounting, internal audit, suppliers, contractors, information support, settlement operations, settlement analysis.